

Μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις αὕτινες τὸν ἔφερον καὶ μέχρι τοῦ καταπληκτικοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρα, ὁ Περιπλανώμενος ἐπανέρχεται εἰς Αθήνας, φυλακίζεται, σύρεται ἀπὸ δεσμωτηρίου εἰς δεσμωτήριον καὶ τέλος ἐξαπατήσας μίχν ἡμέραν τὴν προσοχὴν τῶν φυλάκων του, αὐτοκτονεῖται. Εἴναι τῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων τοῦ μυθιστορικοῦ μέρους τοῦ ποιήματος τούτου εἶναι καὶ ὅτι, τῆς Ἀγλαΐας ἀποθνησκούσης ἐν ἡ δύο ἔτη πρὸ τοῦ 1858, ἀναγκαζόμεθα, ὀλίγον μόνον ἀν προσεγγίσωμεν τὰς χρονολογίας, νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἦτο πεντήκοντα περίπου ἔτῶν ὅταν ἡρούθη τὸν κόσμον καὶ ὅταν ἀπεβίωσε· καὶ τότε ποὺ μένει πλέον τὸ μυθιστορικὸν ἐνδιαφέρον, ποὺ εἶναι ἡ ποιητικὴ ἀγῆλυς ἥτις πρόπει νὰ νὰ περιβάλῃ τὰς ἡρωΐδας τῆς φαντασίας; Ἄλλο δὲ σπουδαῖον ἐλάττωμα εἶναι τὸ διακεκριμένον καὶ ἀσύρβαπτον τῆς διηγήσιως, ἐξαφανιζομένης σχεδὸν εἰς τὴν πληθὺν καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἐπεισοδίων καὶ τῶν ξένων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν περιγραφῶν. Οὕτων δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ ἀξία τοῦ Περιπλανώμενού συνίσταται κυρίως μὲν εἰς τὸ ἔξοχον πατριωτικὸν αἰσθημα τὸ ὅποιον διαλάμπει καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς σελίδας, ἐπειτα δὲ καὶ τὰς λυρικὰς αὐτοῦ καλλονὰς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν θαυμαστὴν ἀρμονίαν τῶν στίχων τῆς πρώτης ἴδιως ἐκδόσεως, τῆς τοῦ 1839.

Τοικύτη εἶναι ἡ τελευταία περίοδος τοῦ καλλιτεχνικοῦ βίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου· ἀν δὲ ὑπὸ τὴν ἐποψὺν τῆς ἐν τῇ τέχνῃ τελειότητος δὲν τὸν εὑρίσκωμεν πλέον τοιούτον, ὅποιον τὸν εἴδομεν καὶ τὸν ἐθαυμάσαμεν εἰς τὰ ἔργα τῆς πρώτης αὐτοῦ περιόδου, δὲν πρέπει μηδὲ νὰ ἐκπλαγῶμεν μηδὲ νὰ φέξωμεν τὸν ἄνδρα διὰ τὴν ἀναπόθευκτον ταύτην ἐλάττωσιν τῆς ποιητικῆς του ἰκανότητος· ὁ Chateaubriand τῶν ‘Υπομνημάτων δὲν εἴν’ ἐκεῖνος τῶν Martéwων καὶ τοῦ René, εἰς τὰ σημερινὰ ἔργα τοῦ Béktarος Ούγγρως καὶ τοῦ Δαμαρτίνου δυσκολευόμεθα ν’ ἀνεύρωμεν τοὺς ὑπερφυεῖς ἐκείνους ἄνδρας τοὺς ὅποιους μᾶς ἀπεκάλυψαν τ’ ἀριστουργήματα τῆς νεότητός των· τὸ αὐτὸν ἵστως ἡθελε συμβῆ καὶ εἰς τὸν Βύρωνα ἀν τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του δὲν ἐκόπτετο τόσον ἐνωρίς· ἀλλ’ ἡ φύσις ἡ ποιητικὴ εἶναι τοικύτη· τὸ γῆρας τῆς ἀφαιρεῖ τὴν ἐμπνευσιν καὶ τὸ αὐθόρμητον.

Διὰ δύο τελευταίων μεγάλων συγγραμμάτων διενεκτο πέρυσιν ὁ Ἀλεξάνδρος Σούτσος νὰ κλείσῃ τὸ μαχρὸν αὐτοῦ καὶ ἐνδοζὸν φιλολογικὸν στάδιον διὰ μιᾶς ἐπικῆς ἐξιστορήσεως τῶν δύο ἐσγάτων

πολέμων, τοῦ Κριμαϊκοῦ καὶ τοῦ Ἰταλικοῦ, καὶ διὰ τῆς ιστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821· τὰ δύο ταῦτα σπουδαῖα πονήματα νομίζω ὅτι ἐπροχώρησαν πολύ εἴτε ν’ ἀναλάβη ταχέως τὴν ὑγείαν του ὁ ἔθνικός μας ποιητὴς καὶ νὰ τὰ φέρῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς πέρας πρὸς κοινὴν πάντων εὐχαρίστησιν.

Ο πωςδήποτε, χαρακτηρίζων τις συντόμως τὸν Ἀλέξανδρον Σούτσον, δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ ὡς ἔξοχος πατριώτης, καὶ ὡς συγγραφεὺς γονιμώτατος καὶ φιλόπονος, καὶ ὡς ὁ μᾶλλον διακεκριμένος τῶν συγχρόνων ποιητῶν τῆς Ἐλλάδος, θέλει καταλάβει βεβαίως θέσιν ἐπίσημον ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ φιλολογικῇ ιστορίᾳ τῆς πατρίδος μας.— Εἴθε ἡ ἐπιπλαία αὕτη μελέτη, κρινομένη συγκαταβατικῶς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τῆς Χρυσαλίδος, μόνον καὶ μόνον χάριν τῆς προσπαθείας τὴν ὅποιαν κατέβαλα διὰ νὰ μείνω πιστὸς εἰς τὰν ἀλήθειαν, εἴτε ἐπαινῶν εἴτε ἐπικρίνων, νὰ μὴ φανῇ ὅλως ἀσυντελῆς εἰς τὸ νὰ διεγείρῃ τὴν φιλολογικὴν ἄμυλλαν μεταξὺ τῆς φιλοσπουδού νεολαίας.

Κ. Δ. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΔΙΠΓΗΜΑΤΑ.

Ο ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΔΑΡΓΙΝΚΟΥΡΤ.

Ἐπεισόδιον τῆς κατὰ τὸ 1854 Ἐλληνικῆς
Ἐπαραστάσεως.
(Συνέχεια. Ἡδε φυλλάδ. 8.)

Ἐνῷ συνδιαλέγοντο οὕτως οἱ δύο δεσμῶται, οἱ θόρυβοι καὶ αἱ κραυγαὶ ηὔξανον ὀλονὲν ἐν τῇ αὐλῇ· ἐπειδὴ δὲ ἄλλοι ἔξι Ἑλληνες αἰχμάλωτοι, συλληφθέντες εἰς ἐνέδραν, εἴχον ἡδη ὁδηγηθῆ εἰς ἄλλο γάρισμα τῆς αὐτῆς εἰρκτῆς, γέρων τις Δερβίστης ἡγούμενος τῶν σκυθάλων τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ίωαννίνων, εύρων ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ φρουρίου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν καὶ διὰ τῶν φανατικῶν του κραυγῶν εἴχε διεγείρει εἰς τοὺς σκιππάταρας τὴν ἐμμανὴ ἐπιθυμίαν νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν 6 ἐκείνων δεσμωτῶν μετὰ τοῦ Ἀναστασίου καὶ Δήμου.

Οι ἀλβανοὶ καὶ ὁ σμανλῆδες παρεσκευάζοντο ἡδη νὰ θυσιάσωτι τοὺς ὄκτὼ δυστυχεῖς, οὓς ἡ τιμωρία αὕτη, κατὰ τὰς παραστάσεις τοῦ Δερβίση, ἔμειλε νὰ συνδιαλλάξῃ μετὰ τοῦ Ἀλλάχ.

— Τετέλεσται, ή τύχη μας ἀπεφασίσθη! εἶπεν ὁ Δημός, θεωρῶν διὰ τῶν κιγκλιδῶν.

— Ήπομονή! ἀπήντησεν ὁ Ἀναστάσιος, ἡ Ἐλλὰς δὲν τελειώνει μαζί μας.

Ο ταγματάρχης Δαργινκούρ ἐκάθητο εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀναπαυόμενος μετὰ τὴν κακότυχην ἐκστρατείαν τοῦ Κουτζούλιού· ἀκούσας τοὺς ὄλολυγμούς καὶ βλέπων αἴφνης τὴν αὐλὴν φωτιζομένην διὰ τοσούτων δαδῶν, ἡγέρθη κ' ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἔξωστην του, ὅστις ἔθλεπεν ἀχριθῶς ἐπὶ τὴν αὐλῆς· στρεφόμενος δὲ πρὸς τὸν Νικόλαν·

— Φαίνεται, τῷ εἶπε, ὅτι ἡ πειθαρχία ἔξασθεντὶ καὶ μεταξὺ τῶν τούρκων ἀνάγκη νὰ συμβουλεύσω τὸν Δερβέναγαν νὰ τοὺς ἐπιβάλῃ αὐτηρὰ μέτρα.

— Ἐν τούτοις, ἀπήντησε δειλῶς ὁ γραμματεὺς, οἱ δυστυχισμένοι ἐκεῖνοι τρέχουν κίνδυνον νὰ καταχρηματισθοῦν.

— Α μπά! οἱ τούρκοι εἶνε καλόθολοι ἄνθρωποι, φωνάζουν, ἀλλὰ δὲν πηγαίνουν ποτὲ ἔως ἐκεῖ μὲραγιάδες αἰχμαλώτους.

Καί τοι βέβαιος ἐν τούτοις ὁ Δαργινκούρτ περὶ τῆς ἡπιότητος τῶν συμμάχων του, κατεπείσθη ὅμως παρὰ τοῦ γραμματεώς του νὰ καταβῇ εἰς τὴν αὐλήν.

— Μωρὲ, γιατὶ φωνάζουν αὐτοὶ οἱ σκύλοι, εἴπεν ἀποταθεὶς πρὸς τινὰ τῶν ἀλβανῶν αὐτοῦ πυροβολιστῶν.

— Αφέντη, ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης, γυρεύουν νὰ παλουκώσουν ἐκείνους τοὺς βαγιάδες.

— Ήραία δουλειά!

— Ο!, ἐπανέλαβεν ὁ στρατιώτης, ἀν ζεῦσε ὁ Νισάν Βένης θὰ τοὺς ἔδιδε τὴν ἄδειαν, ἀλλ' ὁ Δερβέναγας εἶνε φίλος τῶν φραντζέζων.

— Μου φαίνεται, ἀνέκραξεν ὁ ταγματάρχης, ὅτι δὲν θὰ περιμένουν τὴν ἄδειαν.

Ἐν τούτοις τὸ στίφος τῶν φανατικῶν ὥρμα ἤδη πρὸς τὸν θόλον, ὑφ' ὃν ἦτο ἡ θύρα τῶν εἰρκτῶν, σκοπὸν ἔχον νὰ τὴν διαρρίξῃ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τοῦρκός τις ἀκόλουθος τῆς γραμματείας τοῦ Δερβέναγα, ἐπλησίασε τὸν Δαργινκούρτ καὶ τὸν παρεκάλεσε ν' ἀναβῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ὁ ταγματάρχης ὑπήκουε, μόλις δ' ἐπάτησεν εἰς τὴν αἰθουσαν τοῦ τούρκου διοικητοῦ, εἶδεν ἐκείνον προϋπαντῶντα αὐτῷ περίτρομον καὶ τεταραγμένον.

— Ιδέ τε, τῷ εἶπε μ' ἐλεεινὰ γαλλικὰ, ἐγὼ δὲν πταιώ· οἱ ἀθλιοὶ αὐτοὶ θὰ ρίψουν κάτω τὴν θύραν τῆς εἰρκτῆς, θὰ κατακερματίσουν τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ὁ πρόξενός σας θὰ γράψῃ εἰς τὴν

Κωνσταντινούπολιν, ὅτι αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ διέταξαν νὰ γείνη τοιουτοτρόπως τὸ πρᾶγμα.

— Εἶχετε δίκαιον, ἀγαπητὲ Σελίμ! ἡ θέσις σας εἶνε πολὺ ἀσχημός.

— Κάμετέ μου τὴν χάριν νὰ διατάξετε εὐθὺς τοὺς πυροβολιστάς σας νὰ διαλύσουν τοὺς ἐλεεινοὺς αὐτοὺς μὲ κανονοβολισμούς.

— 'Ωραία! διὰ νὰ σώσετε ὄκτω, θέλετε νὰ φονευθοῦν ἐκατόν.

— Τί μὲ μέλει! ἐγὼ συλλογίζομαι τὸν Πρόξενον.

— Θὰ εἰπῶ νὰ γεμίσουν μόνον μὲ πυρίτιδα.

— Κάμετε ὅπως θέλετε.

Ο Δαργινκούρτ ἐξῆλθε τῆς αἰθούστης τοῦ Δερβέναγα καὶ διευθυνθεὶς εἰς τὸν προμαχῶνα τοῦ φρουρίου κατώρθωσε νὰ τρομάξῃ δι' ὀλίγων κανονοβολισμῶν τοὺς ὄσμανλῆδας καὶ τὸν Δερβίσην, ὅστις διέβη πάλιν τὴν περιαυρετὴν γέφυραν καταρώμενος τοῦ Γκιούρου, ὅστις τὸν ἐμπόδισε νὰ πράξῃ ἀρεστὰ τῷ Παντοδύναμῳ.

Γ'.

Η νῦξ ἥγγιζεν εἰς τὸ πέρας της καὶ οἱ ἀδάμαντες τοῦ στερεώματος ἥρχιζον νὰ λάμπωσιν ὥροι καὶ ἀθαμβεῖς· ή ψυχρὰ πνοὴ τῆς προδρόμου τῆς ημέρας αὔρας, ἡνάγκαζε τοὺς ἀλβανούς τοῦ φρουρίου φύλακας νὰ συσπειρῶσι περὶ τὸ σῶμά των τὰς ἀρνακᾶς των, καὶ νὰ βηματίζωσι κατέσπευσμένως, ίνα θερμαίνωνται ὀλίγον.

Η ἐπὶ τὰ ιωάννινα διακεχυμένη σιωπὴ μόλις ἐταράττετο ὑπὸ τῆς θροῆς τῶν λέμβων, αἵτινες ἐσχίζον τὰ γαληναῖα τῆς λίμνης ὕδατα, φέρουσαι τὰς διαταγὰς τοῦ Δερβέναγα εἰς τὰ ἀλλαχοῦ τῶν Ιωαννίνων σταθμεύοντα σώματα.

Τὸ ὄρος Μητζικέλι ἐκρύπτετο ἐν τούτοις εἰς σκότη· ἐνῷ ὅμως ἐφωτίζετο ὀλονὲν ὁ ὄρος, ὁ μελανός ἐκεῖνος πέπλος, διαφανέστερος βαθυπήδων γινόμενος, καθίστα ὄρατὰ τὰ τείχη τῶν μοναστηρίων, τὰς οἰκίας τῶν χωρικῶν, τὰς πλατάνους, δάφνας καὶ κυπαρισσους.

Ο Δημός καὶ ὁ Ἀναστάσιος ἐκοιμῶντο βαθύτατα· ἀλλ' αἴφνης βάνκυστον λάκτισμα κατὰ τῶν κνημῶν τοῦ γέροντος Σουλιώτου ἤγειρεν αὐτὸν πρῶτον, καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς γεννωμένης ημέρας εἶδε πρὸ αὐτοῦ δύο ἀλβανούς καὶ τὸν ταγματάρχην Δαργινκούρτ. Στραφεῖς τότε πρὸς τὸν Αναστάσιον κ' ἐγγίζων αὐτὸν εἰς τὸ πλευρόν:— Σήκω, παιδί μου, τῷ εἶπεν, ἡ ὥρα ἤλθε.

— Ναι, προσέθυγεν ὁ ταγματάρχης μὲ τὸ ἀλλόγλωσσα ἑλληνικά του, ύπομονή.

— Οἱ σουλιῶται ἡζεύρουν ν' ἀποθνήσκουν, ἀπήντησεν ὑπερφάνως ὁ Ἀναστάσιος.

— Κύτταξέ τους! ὅταν λέγουν Σοῦλι, νομίζουν ὅτι λέγουν τὴν ἀρχαίαν Ρώμην, τὰ Παρίσια, ἢ κάτι πί περισσότερον! Ἐμπρὸς παλληκάρια, εἰπεν ἐπειτα εἰς τοὺς ἀλβανούς του, βάλετε τους εἰς τὸ μέσον, καὶ κάμετε τους νὰ περιπατοῦν πραγματικῶς σουλιώτικα δι' αὐτὸν καὶ μόνον εἰνε καλοὶ αὐτοὶ οἱ λησταῖ.

Ο ταγματάρχης ἐξῆλθε τῆς εἰρκτῆς· τάγμα ἀλβανῶν τὸν περιέμενεν εἰς τὴν αὐλὴν μετὰ μιᾶς πεδινῆς κανονοστοιχίας.

Ο τοῦρκος διοικητὴς Μουσταφὰς Μπέης ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, οἱ ἄλλοι δὲ σημῶται ἦσαν ἡδη εἰς τὸ μέσον τοῦ τάγματος, καὶ μόλις ἐξῆλθον τῆς εἰρκτῆς ὁ Δαργινκούρτ, ὁ Ἀναστάσιος καὶ ὁ Δῆμος, ἀφῆκεν ἡ μικρὰ στρατιὰ τὸ φρούριον κ' ἐλαθε τὴν εἰς Θεσσαλίαν ὁδὸν, ὅπου μετέβαινε πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ φρουρίου τῶν Βιτωλίων.

Ο τοῦρκος διοικητὴς, καὶ ὁ Δαργινκούρτ ἦσαν ἔφιπποι κ' ἔβαινον πλησίον ἀλλήλων, ἐπειδὴ ὅμως τὴν στωμούλιαν τοῦ γάλλου δὲν ὑπεστήριζεν ἡ σιωπηλὴ ἀπάθεια τοῦ συνοδίου του, ἐπλησίαζεν ἐκείνος βαθυκόδον εἰς τοὺς δούχους τῶν σρατιωτῶν, καὶ ἀπηνύθυνεν αὐτοῖς ἀστειότητά τινα ἢ κωμικὴν παρατήρησιν περὶ τοῦ σοθαροῦ ἥθους τῶν αἰχμαλώτων, οἷονεὶ βρενθυμομένων ἐπὶ τῇ ἐπισημότητί των. Οἱ σκιπητάραι ἐγέλων καὶ κατέσκωπτον βαναύσωσι τοὺς δυστυχεῖς ἑλληνας, ἵνα τιμῆσωσι τὰς εὐφύias τοῦ ταγματάρχου, δοτὶς ἐφαίνετο κατευχαριστημένος ὅτι τοὺς ἔβλεπεν οὕτω τυφλοῦντας τὰ θύματά των, ἐνῷ ὁ Μουσταφά-Μπέης προέβαινε πάντοτε, μηδὲ βλέμματος τοὺς ἐπομένους ἀξιῶν.

Η μικρὰ συνοδία ἔφθασε περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς ἐν κάνιον, δοπού ἐστάθη ἵν' ἀναπαυθῇ καὶ γευματίσῃ· ὁ ταγματάρχης ἀφίπευσε κεκμηκὼς ἐκ τῆς δασώδους καὶ ἀνωμάλου ὁδοῦ, καὶ καταρώμενος τῶν ἑλλήνων, οἵτινες ἐπανιστάμενοι κατὰ τῆς νομίμου των κυθερήσεως, κατεβασάντιον οὕτω εἰς ἀσκόπους δρόμους ἔντιμον ἀξιωματικὸν μηδόλως συνειθισμένον νὰ τρέχῃ κατόπιν κλεπτῶν. Οἱ δεσμῶται ἐλύθησαν, κ' ἔλαθον τὴν ἀδειαν νὰ ἐξαπλωθῶσιν ἐπὶ τῆς χλόης ἐν μέσῳ τῶν ἀλβανῶν, κατακλιθέντων καὶ αὐτῶν ὑπὸ τὰς ὑψηλόρους δρῦς τῶν δωδώναιών δασῶν.

— Τί λαμπρὰ δένδρα! εἰπεν ὁ Δαργινκούρτ γαλλιστὶ εἰς τὸν ὑπασπιστὴν του Νοκόλαν· εἶνε αὐ-

τὸ τὸ δάσος τῆς Δωδώνης! πατῶ αὐτὴν τὴν χλόνι μὲ θρησκευτικόν τι σέβας! Μωρὲ, προσέθηκεν ἐπειτα, στρεφόμενος πρὸς τινα τῶν ἀλβανῶν ἀξιωματικῶν, ἔζερεις τί ἦσαν αὐτὰ τὰ δάση;

— Οχι, μὰ τὸν Χριστόν!

— Ορκίζεσαι μὰ τὸν Χριστόν;

— Εἶνε παλαιά μας συνήθεια.

— Μάθε λοιπὸν ὅτι εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν Θεσσαλίαν ἦσαν μίαν φορὰν μεγάλαι πόλεις.

— Ἀπὸ Γιαπέτας ἡ Σκιαμίδες;

— Βρὲ, τί λέγεις αὐτοῦ; Ἠσαν ἑλληνες, ὁ πρῶτος λαὸς τῆς γῆς.

— Ἠσαν ὑποκάτω εἰς τὸν Πατισάχ;

— Διόλου· εἶχον τὸν βασιλέα των. Ω! τί μεγαλοπρεπεῖς δρῦς! νομίζει κανεὶς ὅτι μόλις κατορθωνεὶ ἡ αὔρα νὰ σείη τους κλάδους των. Ή παλαιὰ Ἐλλὰς φαίνετ' ἐμπρός μου μ' ὅλην της τὴν μεγαλειότητα.

Μόλις εἶχε προφέρει ταῦτα γαλλιστὶ ὁ ταγματάρχης, καὶ ἤκουσε πάραυτα μετ' ἐκπλήξεως τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν εἰς τὴν αὐτὴν γλώσσαν:

— Ταγματάρχα, ἐπανεῖτε τοὺς προπάτορας καὶ καταδιώκετε τοὺς ἀκολούθους.

“Ο Δαργινκούρτ ἐστράφη πρὸς τὸν λαλοῦντα καὶ εἶδεν ἔνα τῶν ὄντων αἰχμαλώτων τοῦ φρουρίου τῶν Ιωαννίνων. Ἐχαιρέτισεν αὐτὸν ψυχρῶς καὶ συνεσταλμένως, καὶ: Κύριε ἀξιωματικὲ, τῷ εἰπεν ἐξακολουθῶν νὰ λαλῇ γαλλιστὶ, δὲν ἡζεύρω διατὶ ὁ θαυμασμὸς πρὸς τοὺς προπάτορας ἐπρεπε νὰ μοῦ γεννήσῃ τὴν πρὸς τοὺς ἀπογόνους ὑπόληψιν.

— Καὶ διατὶ ὅχι;

— Διότι δὲν τὸ ἀξιζουν.

— Εὐχαριστῶ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀναστάσιος! σᾶς εὐχαριστῶ, βλέπετε, μὲ λόγους μόνον εἶμαι δεσμώτης καὶ δὲν δύναμαι ἀλλέως.

— Ε καλά! μὲ νομίζετε ἀνόγτον; ὑπέλαβε μειδιῶν ὁ ταγματάρχης· ἡζεύρω κάλλιστα ὅτι εἰσθε καὶ σεῖς ἑλλην ὅσον εἶμ' ἐγώ.

— Δηλαδή;

— Καὶ σᾶς συγχαίρομαι διὰ τὰς μάχας τοῦ Κουτζούλιου καὶ τοῦ Πέτα· οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἔθνους σας μᾶς ἔφθασαν μ' ἐπείσατε περὶ τούτου.

— Περὶ τίνος ἔθνους ὅμιλετε;

— Α! περὶ τοῦ μοσκοβίτικοῦ.

— Τί ἔχουν νὰ κάμουν ἐδῶ οἱ Μοσκοβῖται;

— Παράξενον ἀλλὰ διατὶ θέλετε νὰ ὅμοια· σητε μὲ τὰ μικρὰ παιδιά, τὰ ὄπια κλείσουν τὰ μάτια των καὶ νομίζουν ὅτι κανεὶς δὲν τὰ βλέπει· Όλοι ἡζεύρουν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν

ὅτι οἱ ἐπαναστάται διειθύνονται καὶ διοικοῦνται ἀπὸ ῥώσσους ἀξιωματικούς.

— Ἀλήθεια;

— Καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ χρυσὸς τῆς Ῥωσίας διεγείρει καὶ τρέφει τὴν ἐπανάστασιν.

— Λαμπρότατα.

— Εἶνε καὶ ὁ σύντροφός σας ῥώσσος; οἱ ἄλλοι ἔξι ποίας ἑθνικότητος εἶνε; ἐλάχτε, λαλήσετε μὲ εἰλικρίνειαν. Λυποῦμαι ὅτι σᾶς βλέπω εἰς τόσον ἀθλίαν θέσιν, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ πράξω ὅτι ἔξαρτάται ἀπ' ἐμὲ διὰ νὰ σᾶς ἐλευθερώσω τὸ ταχύτερον.

— Ἐφοῦ ἔχετε τόσον καλὴν θέλησιν διὰ τοὺς ῥώσσους ἀξιωματικούς, ἀπήντησεν ὁ Ἀναστάτως, ἐγὼ καὶ οἱ σύντροφοί μου εἴμεθα ἐλεύθεροι παντὸς καθήκοντος εὐγνωμοσύνης, διότι, ὅσοι εἴμεθα ἐδῶ αἰχμάλωτοι τῶν τούρκων, καυχώμεθα ὅτι εἴμεθα Ἑλληνες καὶ ὅχι ὑπήκοοι τοῦ Τσάρου.

— Ἀληθινά;

— Ἐρωτήσατε τοὺς ἀλβανούς σας, οἵτινες μᾶς γνωρίζουν.

— Ὁμοιογῷ ὅτι ποτέ μου δὲν ἐνόμιζον τόσον ικανούς τοὺς ὑπηκόους τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

— Δὲν εἴμεθα οὕτε ὑπήκοοί του.

— Τότε δὲν εἶσθε Ἑλληνες.

— Ἄλλ᾽ εἰπέτε μου λοιπὸν, τί εἶνε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ Ἡπειρῶται;

— ἐπαναστάται ὑπήκοοι τοῦ Μεγάλου Σουλτάνου, οἱ ὅποιοι ἀπεφάσισαν καὶ καλὰ νὰ μᾶς βασανίσωσι μὲ δρόμους καὶ ἐκστρατείας, καὶ διατὶ, φίλτατε; διὰ νὰ ἀνησυγχωσί τοὺς λαμπρούς μας συμμάχους, οἱ ὅποιοι σᾶς μεταχειρίζωνται ὡς παιδιά των ἀλλὰ θὰ τὸ πληρώσετε, κ' ἔννοια σας! Θὰ τὸ πληρώσετε πολὺ ἀκριβὲ, καὶ θὰ σᾶς περάσῃ τέλος πάντων, ἀπαξ διὰ παντὸς ἡ μανία τῶν ἐπαναστάσεων.

— Οἱ Ἀναστάτως ἀφῆκε τὸν ταγματάρχην νὰ τελεώσῃ ἡσύχως τὴν φράσιν του, καὶ τὸν ἡρώτησεν ἐπειτα ἡσύχως:

— Ποῦ μᾶς ὀδηγεῖτε;

— Εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἅγιου Ἡλία, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης ἀν οἱ τούρκοι ἦσαν πραγματικῶς ὅποιοι λέγετε, δὲν θὰ ἐλαμβάνετε τὸν κόπον αὐτῆς τῆς ὁδοιπορίας· ἡ ἀνατκολόπισις θὰ τὴν καθίστα περιττήν.

— Η τουρκικὴ φιλανθρωπία εἶνε κόρη τοῦ φόρου μὴ δυσαρεστηθῶσιν αἱ Κυθερνήσεις σας.

— Ά, λοιπὸν αἱ Κυθερνήσεις μας εἶνε γεναιαῖαι

καὶ φιλανθρωποι; ὅμολογήσατε λοιπὸν ὅτι ἔχετε ἄδικον νὰ τὰς προσβάλλετε.

— Ποία τύχη μᾶς περιμένει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἅγιου Ἡλία; ἐπανέλαβεν ἐρωτῶν ὁ Ἀναστάτως.

— Νὰ κάμετε συντροφιὰν εἰς ἑκατὸν ὅλλους δεσμώτας, ληστὰς συλληφθέντας εἰς τὸ χωρίον τοῦ Μετέόβου.

‘Ο νέος σουλιώτης ἡσάνθη τὸ ἀνωφελὲς τῆς μετὰ τοῦ Δαργινούρητ συζητήσεως, καὶ, μαθὼν ἥδη ὅτι ἐπεθύμει, ἀπεμαρκύνετο, ὅτε ὁ ταγματάρχης ἀνακαλέσας αὐτὸν, τῷ εἶπε:

— Εἰπέτε με, σᾶς παρακαλῶ, ποῦ καὶ πῶς ἐμάθετε τὰ γαλλικὰ, τὰ ὅποια ὅμιλειτε ἀρκετὰ καλά;

— Ποῦ; εἰς Παρισίους.

— Ω, ω! καὶ οἱ κλέφται βλέπω ἐπισκέπτονται τοὺς Παρισίους. Πότε εἶσθ' ἔκει;

— Εἰς τὰ 48.

— Τρικυμιώδης ἐποχή.

— Ἀλήθεια! τὴν 15 Ιουλίου φίλος μού τις μὲ συρεψεν εἰς τὰ δόδοφράγματα.

— Εἴκαμε λαμπρότατα.

— Ἐλαζον μίαν πληγήν.

— Διὰ τὴν ἐλευθερίαν! πρέπει νὰ ἔσθε ὑπερήφανος.

— Ήπον διώλου οἰκογενειακὴ ὑπόθεσις, εἰς τὴν ὅποιαν ἔκαμε πολὺ κακὰ ν' ἀναμιχθῶ.

— Πῶς; μετανοεῖτε ὅτι μᾶς ἐθοηθήσατε νὰ διώξωμεν τὸν τύραννό μας;

‘Ο Ἀναστάτως δὲν ἀπήντησε, καὶ ὁ ταγματάρχης ἐπανέλαβε τὴν ὁμιλίαν μετ' αὐξοντος ἐνθουσιασμοῦ:

— Ω! ή ἀνάμυνσις τῆς ἡμέρας ἐκείνης γεννᾷ σφοδροὺς παλμούς εἰς τὰ στήθη μου· κ' ἐγὼ ἡμην εἰς τὰ δόδοφράγματα μὲ τὰ πολιτικά μου· ζήτω ἡ ἐλευθερία! ζήτω ἡ 15 Ιουλίου!

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ σεῖς μὲ φαίνεται δὲν δύνασθε νὰ ὀνομασθῆτε θιασάτης τῆς ἐλευθερίας.

— Κύριε, τί μὲ νομίζετε;

— Εὖθυμηθῆτε μόνον ποῦ, ὑπὲρ τίνος καὶ κατὰ τίνος μάχεσθε;

— Εἴμαι εἰς γῆν ὑποτεταγμένην εἰς τὸν γενναῖον οὐίον τοῦ Ἰσλάμ, καὶ τοὺς βοηθῶ νὰ ἐπαναφέρουν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἡπίας Κυθερνήσεώς των γένος κινηθὲν εἰς ἐπανάστασιν ἀπὸ τὰς ἥρεις ουργίας καὶ τὰ χρήματα τῶν Μοσκοβίτων.

— Άλλ᾽ ἡμεῖς λοιπὸν, ἡμεῖς ἀπόγονοι ἐκείνων, εἰς οὓς ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτὴν τὴν γῆν, η ὅποιοι τὴν

έπανεκτήσαμεν μὲ τὸ αἷμά μας, εἴμεθα μηδενικὸν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν στάθμην;

— Εὕχετε ἀνεξάρτητον βασίλειον...

— Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐν ἑκατομμύριον ἔλλήνων εὑρίσκεται εἰς τὸν Παράδεισον, νομίζετε σεῖς, ὅτι ἡ εὐτυχία τῶν ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ ἀνεκτὴν τὴν τυραννίαν 9 ἑκατομμυρίων εὑρισκομένων εἰς τὴν κόλασιν;

— Νομίζω... αἱ! μάκρως ἡξέντω καὶ ἔγω τί πρέπει νὰ νομίσω;.. Ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὅλοι σεῖς, Θεσσαλοί, Ἡπειρῶται καὶ Μακεδόνες δὲν διάγετε θυμάσια, σᾶς φαίνεται ὅτι εἶνε φρόνιμον νὰ ἐπαναστατήτε ὅταν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία συμμαχῶσι μὲ τοὺς τούρκους;

— Ή στηργὴ δὲν εἶνε κατάλληλος, τὸ ἡξέντω, καὶ μαζὸν μοῦ τὸ ἡξέντρουσι τὰ δύο τρίτα τῶν συμπατριωτῶν μου· ἀλλὰ τί νὰ κάμωμεν; Ἄν δὲ πρῶτος σπινθῆρ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα ῥώσικῆς ἐνεργείας ἡ τῆς ἀπελπισίας τῶν συμπατριωτῶν μου καὶ τῆς ὡμότητος τῶν Μουσουλμάνων, μόνος ὁ Θεὸς τὸ ἡξέντρει· ἀλλὰ καὶ ἄν τις τὸ ἡξεύρε, δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ τὸν καταστείλῃ. Ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Ἀττικὴν οἱ ἀδελφοί μας τὸν εἶδον ἀνάπτοντα καὶ ἔκτεινόμενον, καὶ τρέχουσι νὰ συμμερισθῶσι τοὺς κινδύνους μας· εἰπέτε μου, σεῖς ταγματάρχα, ἡδὲ λαταρέτε τοὺς ἐπινέσει ἀν ἔμενον ἀπαθεῖς θεαταὶ τοῦ ἀνανεωθέντος ἀγῶνος;

— Ἐγώ; ὅχι βέβαια.

— Εἶτε λοιπὸν συνεπής...

— Ταλαιπωροί! σᾶς λυποῦμαι.

Ο τοῦρχος διοικητὴς ἐξῆλθε τὴν στιγμὴν ἔκεινην ἀπὸ τὸ κάνι καὶ ἐδώκε τὴν δικταγὴν τῆς ἀναγωρήσεως· τὸ τάγμα ἐτακτοποιήθη πάλιν, καὶ ὁ Δαργινικοῦρτ ἐπανίπτευσε σκεπτικὸς καὶ ἀποβαλὼν τὴν ὑδριστικὴν ἐκείνην περιφρόνησιν ἦν ἐδείκνυτες πρὸς τοὺς αἰγμαλώτους.

— Ταλαιπωροί, ἐξηκολούθει λέγων καθ' ἑαυτόν· πλήγι! ἀλλέως δὲν γίνεται!

Περὶ τὴν ἑσπέραν ἔθιασεν ἡ συνοδία εἰς χωρίον τι παρὰ τὴν κορυφὴν ὅρους, καὶ ἐστάθη ἔκει ὅπως διανυκτερεύσῃ.

Εἰς τῶν ὄκτω αἰγμαλώτων, μόλις ᾗδων μακρόθεν τὰς οἰλίας, ἡ μᾶλλον τὰς καλύβας τοῦ χωρίου, ἡρχισεν ὅλοι λύζων· φίλας δὲ μετ' ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκκλησίας του, ἐγονυπέτησε, καὶ οὐδὲ ἐφάνη καὶ ἀκούων τὰς ὑδρεις τῶν ἀλειανῶν, οἵτινες δὲν ἔθισπον τὴν ὥραν νὰ σωρεύσωσι τοὺς δεσμώτας εἰς

κανὲν ὑπόγειον, ἵνα δοθῶσιν ἀμέριμνοι εἰς τὸν πότον καὶ τὴν κραιπάλην.

(“Επεται τὸ τέλος.)

A.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

Ο ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ ΛΕΩΝ.

I.

Η λέξις λέων (*lion*), δι’ ἣς καλεῖται μέρος τῆς γαλλικῆς νεολαίας, κατέστη τοσοῦτον κοινὴ ὥστε νομίζω περιττὸν νὰ ἐξηγήσω διὰ μακρῶν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου ὅτι σημαίνει ἄλλο τι ἢ τὸν φερόν κάτοικον τῶν δασῶν.

Ἄλλὰ τί εἶνε αὐτὸς τὸ ἄλλο τί; — ἐπικρατεῖ περὶ τούτου γενικὴ τις καὶ ἀρκοῦσα εἰς τὰς συνδιαλέξεις ἰδέα· γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ φύλη εἰς ἣν δὲ λέων οὗτος ἀγήκει ἐξησε πάντοτε ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ διάφορα ὄνόματα· ἄλλοτε ὁ λέων ἐκαλεῖτο τετραπέρατος, καλύτυρος, διαβολεμένος· κατόπιν μυρωδάτος, θαυμάσιος καὶ τέλος πάντων ἐσχάτως ἐργολάβος· σήμερον ὄνομάζεται λέων.

Διατί;

Μήπως διότι εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς κοινωνίας ὅπερ ὄνομάζομεν κόσμον; μήπως διότι λαμβάνει δι’ ἑαυτὸν τὰ τέσσαρα τέταρτα τῆς λείας τὴν δόσιαν ἄλλοι τὸν ἐβοήθησαν νὰ ἀρπάσῃ; Δὲν ἡξεύρω, θὰ προσπαθήσω ὅμως νὰ σᾶς διαγράψω τὴν φυσιογνωμίαν του καὶ, ἀν δυνηθῆτε, μαντεύσατε.

Ο λέων ἐν γένει εἶναι εῦμορφον μειράκιον μεταβάν ἀπὸ τῆς παιδικῆς εἰς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ ἡ ἀξίωσις τοῦ νὰ καληται τις νέος κατελείφθη πρὸ καιροῦ εἰς τοὺς μεταξὺ τεσσαράκοντα καὶ πεντήκοντα ἑτῶν εὑρισκομένους, καὶ κατήντησεν οὕτω σήμερον νὰ κατατρογήται ὁ νέος ὅσον καὶ ὁ γέρων.

Μὴ ὑπάρξας λοιπὸν ποτὲ ὁ λέων νέος, οὐδέποτε ἔκαμέ τινα τῶν νεανικῶν ἐκείνων ἀνοσιῶν τὰς δόπνιας ἡ καρδία ὑπαγγερεύει, μολονότι ἀγαπᾷ τὸ παιγνιόν, τὰς γυναικας καὶ τὸν οἶνον, ὡς λέγουσι τὰ ὄφιματα τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς, πρᾶγμα τὸ ὄποιον πρὸ πάντων καταφρονεῖ ὁ λέων. Ή ἀγάπη τῷ ὅμως αὐτὴ δὲν εἶναι κυρίως ἔρως, διότι τὰ πάθη αὐτὰ, εἰς ἡ προσθετέον καὶ τὴν ἴππομανίαν, δὲν τὰ αἰτιάνονται οἱ κύριοι οὗτοι γάριν ἑαυτῶν. Τὸ ἀληθὲς πάθος ἀγαπᾶ, νὰ κρύπτεται, νὰ ἀγνοη-